

NOTE BIBLIODRAFICE

108 E

figurează anul însoțit de grupuri diferite de litere (Cf. Nuri Pere, *Osmantlarda medeni paralar*, /*Coins of the Ottoman Empire*/, Istanbul, 1968, p. 215, nr. 620 și 623, cu anul 6 și literele *ms* și 622 și 624, cu anul 6, urmat de literele *md*). Menționăm câteva erori involuntare: ilustrație inversală pentru piesele nr. 14, p. 15 și nr. 108, p. 54; monedele nr. 50 și 51 de la p. 29 sînt inversate la reluarea în tabelul de la p. 39 și se indică alt an pentru cea din urmă. Considerăm că ar fi fost corect să se prezinte drept avers fața monedei pe care figurează numele sau turaua sultanului și nu aceea cu titlatura complementară, însoțită de obicei de precizarea

anului și atelierului. Neadoptînd acest sistem, autorul a fost împins la inconsecvență, căci în cazul emisiunilor de cupru a trebuit în mod firesc să considere fața ornamentală drept avers, iar pe aceea cu atelierul și data drept revers.

Prin informația nouă pe care o oferă, prin descrierea detaliată și ilustrarea mai mult decît adecvată a materialului, prin structura care o face ușor accesibilă, lucrarea lui Cüneyt Ölçer constituie o contribuție meritorie în domeniul numismaticii otomane și un util instrument de lucru pentru specialiști.

Eugen Nicolae

HUGO SCHNELL, *Martin Luther und die Reformation auf Münzen und Medaillen*, Editura Klinkhart și Biermann, München, 1983, 386 p. + 8 pl. color + 1051 figuri în text.

Apariția acestei noi și remarcabile cărți de numismatică a fost prilejuită de „anul Luther” (1983). Puține au fost evenimentele din zorii timpurilor moderne care au influențat atît de profund istoria Europei, precum Reforma pornită de Martin Luther. Lupta pentru o nouă interpretare a Bibliei a transformat peisajul bisericesc din Germania și Europa de Nord, dar și harta politică. Mutațiile teritoriale și sociale, literatura și arta din secolele următoare nu pot fi înțelese decît pe fundalul mișcării populare generate de Reformă, care a inițiat trecerea lumii medievale în cea modernă.

Mărturiile numismatice ale Reformei sînt mai numeroase decît cele ale altor fenomene istorice. În cei 500 de ani ce au trecut de atunci s-au bătut și s-au turnat peste 2000 de medalii și monede cu tematica Reformei, cu Luther și alte importante personaje. Numărul continuu în creștere al bateriilor de medalii în toată lumea explică, în parte, de ce nu există

un catalog al lor. În aceste condiții, Hugo Schnell s-a limitat în a cuprinde în cartea sa medaliiile și monedele spațiului lingvistic german, incluzînd însă și piese din țările vecine, de unde au venit în Germania protestanță emigranți urmăriți pentru convingerea lor religioasă, cum ar fi hughenoții din Franța și emigranții din Salzburg. Toate piesele importante sînt ilustrate în mărime naturală. Comentariul oferă explicațiile necesare pentru înțelegerea unor detalii care, astăzi, nu mai sînt cunoscute tuturor: alegorii, fundaluri istorice etc. În anexă sînt cuprinse: o bibliografie, un indice al gravurilor, un indice de persoane și altul al localităților.

Accastă valoroasă carte se adresează nu numai numismaților și istoricilor, ci tuturor acelor care doresc să descopere istoria Reformei într-un fel nou și neobișnuit. Ea va rămîne pentru mult timp o lucrare reprezentativă în domeniu.

Gerhardt Hochstrasser

VELIA JOHNSON, *Dieci anni di medagliistica 1968—1978*. Milano, Edizioni Stabilimento Stefano Johnson s.p.a., 1979, XXX + 568 p. + 707 ilustrații în text, format 24 x 32 cm (ediție numerotată de la 1 la 400).

Velia Johnson născută Velia Stelner (Viena, 28 sept. 1916), a urmat studiile universitare la Facultatea de Litere din Milano, obținînd în 1939 *laurea* (licența) în istoria artei. În 1941, se căsătorește cu Cesare Johnson, conducătorul celebrei case editoare de medalii Stabilimento Stefano Johnson din Milano. Începînd din 1961, participă la congresele internaționale organizate din doi în doi ani de către Federația Internațională a Medaliei (F.I.D.E.M.), iar din 1966, publică studii originale dedicate artei medalistice. A înecat

din viață la 23 august 1978 (date bibliografice la p. IV).

În semn de omagiu adus memoriei sale, Casa Johnson a strîns laolaltă și a editat într-un elegant volum un număr de 35 studii publicate de Velia Johnson fie în revista *Médailles*, editată de F.I.D.E.M. sau în continuatoarea ei, *Medaglia*, editată începînd din 1971 tot de Stabilimento Stefano Johnson, fie în alte periodice de numismatică și medalistică, fiecare studiu fiind însoțit de un rezumat în engleză, franceză și germană. Din

parcurea studiilor înmănușiate în acest volum, rezultă că Velia Johnson a fost preocupată de începuturile artei medalistice italiene, de medalia barocă și de creația medalistică din zilele noastre, fiecare subiect fiind tratat cu deosebită competență și o mare sensibilitate deschisă percepției mesajului

artistic. Numărul mare al ilustrațiilor ca condițiile excepționale de editare fac din această operă o splendidă realizare a artei tipografice, demn omagiu adus memoriei celei ce a fost Velia Johnson.

Octavian Iliescu

MARK JONES, *Acquisitions of Medals (1978—1982)*. Occasional Paper No. 42, British Museum, 1985, imprimat fotomecanic, 155 p., 96 planșe. Cu o prefață de Dr. J. P. C. KENT.

Dr. Mark Jones, conservatorul Secției de Medalii a Muzeului Britanic din Londra și autor al unor binecunoscute lucrări de specialitate (*The Art of the Medal*, Londra, 1979; *Catalogue of the French Medals in the British Museum*, vol. I, Londra, 1982), ne prezintă de data aceasta catalogul unui număr de peste 2000 medalii, create de artiști din 42 de țări și achiziționate de marele muzeu londonez în anii 1978—1982. Cele mai multe datează din secolele XIX—XX, dar există și unele create în secolele XVII—XVIII, cum sînt operele unor artiști francezi, germani, englezi, italieni sau danezi. Din opera medalistică a artiștilor români, Muzeul Britanic a achiziționat în 1981 respectiv 1982 două medalii de bronz: Take Ionescu, 1904, autor: R. A. Divon (în realitate, Theodor Radivon din București, autorul a numeroase medalii între anii 1884—1912); Burebista, autor Sanacu (este vorba în realitate de medalia bătută de Societatea Numismatică Română pentru a marca împlinirea a 2050 ani de la crearea statului dac sub Burebista, medalie creată de Ana Săracu din București). Semna-

lăm de asemenea alte două medalii cu subiecte referitoare la țara noastră: Dr. I. Cantacuzino, 1934, opera artistului francez André Lavrillier (1885—1958), care a creat în anii 1930—1934 și alte medalii românești; cucerirea Timișoarei și a Belgradului de armatele austriece în 1717, opera artistului italian Otto Hamerani (1694—1768), gravor la monedă din Roma între anii 1734—1768. Vom mai nota o medalie turnată în bronz, cu diametrul de 122 mm, intitulată *Genesis*, opera artistului francez Dêmètre Anastase, român de origine, născut în anul 1909 la Rucăr (jud. Argeș).

Catalogul semnalat în această notă bibliografică furnizează frecvent date biografice privitoare la autorii medaliilor achiziționate, unele din ele fiind folosite și de noi, în rîndurile precedente. Un indice de autori, altul de subiecte, precum și numeroasele planșe de la sfîrșit fac din acest catalog un prețios instrument de lucru pentru mai buna cunoaștere a evoluției artei medalistice în ultimele trei veacuri.

Octavian Iliescu

KLAUS-PETER NEHR, *Reichsmünzen. Katalog der deutschen Münzen ab 1871 mit allen Jahrgängen und Prägebuchstaben in fünf Erhaltungsgraden*, Bergisches Münz-Cabinet, 1980, 148 p. cu multe fig. în text.

Există mai multe publicații specializate în monedele germane începînd cu anul 1871, unele succedîndu-se în ediții noi dar numărul mare de colecționari din Republica Federală a Germaniei — estimat acum vreo cinci ani la un milion —, solicită și absoarbe cu ușurință noile apariții în domeniu. Noutatea adusă de prezentul catalog este evaluarea monedelor în cinci stări de păstrare. El cuprinde de asemenea toate probele ce merită reținute de către marele public și sînt puși în evidență anii rari. Lucrarea include și monedele de necesitate de stat, monedele

teritoriilor ocupate în cele două războaie mondiale, cit și cele ale orașului liber Danzig, ale coloniilor germane, ale societății est-africane și ale Saarlandului.

Evident, titlul cărții nu este corect, deoarece aici nu sînt cuprinse numai monedele „Reich”-ului, ci și cele ale Republicii de la Weimar, ale Republicii Federale a Germaniei cit și ale Republicii Democratice Germane. Poate că ediția a doua va aduce aici — în titlu — corectura necesară.

Gerhardt Hochstrasser